

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca se začne naročevanje na zadnje četrletje na „Slovenski Narod“.

Vse gg. naročnike prosimo, naročnino ob pravem času ponoviti, da bodo list redno v roke dobivali.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četrt leta 3 gld. 30 kr.

Za en mesec 1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gld. — „

Za en mesec 1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.

Po pošti prejemana „ „ 3 „ — „

Administracija „Slov. Naroda“.

O slovenskej univerzi in o pravnej akademiji.

I.

Moj dopis „O položaji“, zbudivši pozornost narodnih krogov, nij ostal brez raznih odgovorov. Ne oziraje se na članke in izjave „Slovenčeve“, v katerih dotični pisatelji v istej meri razodevajo plitvo znanje i banavzično mišljenje, hočem le mirno in stvarno odgovarjati svojemu nasprotniku v „Slovenskem Narodu“, g. dr. P.-u. Kajti dasiravno je najino stališče v tej zadevi povsem različno, dasiravno on odločno odbija moje trditve o neizpeljivosti slovenske univerze in škodljivosti pravne akademije, je vendar njegov članek

dostojno in stvarno pisan, ter prost ónih grdih osobnostij, brez katerih si žalibog pri nas neki znani časnikarski kričači poštene kontroverze niti misliti ne morejo. Tem bolje obzrlujem, da me njegovo dokazovanje nij moglo prepričati, da se meni njegovi argumenti dozdevajo deloma netemeljiti, deloma napačni in da se mi celo vidi, da je g. dr. P. nekoliko svojega orožja nevedé nabral pri naših ljubeznjivih sosedih ustavaške stranke.

Spodtaknil sem se takoj nad prvim dokazom, s kojim hoče g. dr. P. utemeljiti potrebo posebne slovenske univerze, rekoč, da „našim slovenskim mladeničem ne bi koristilo še tako lepo predavanje slovečih profesorjev, ko ne bi bili zmožni jezika predvatelejev.“ S tem on jasno pove, da bode po njegovem mnenji naravni nasledek slovenskih srednjih šol — neznanje nemškega jezika! Ali pri tej čudnej logiki g. P. čisto nič ne zapazi, da on s tem ponavlja staro pesen, katero nam uže toliko let gode vsa protinardna stranka, pričeniši od Dežmana do zadnjega davkarskega sluge, kateri pri čvičku svoj žolč razlija zoper narodnjake. Ou prezira, da ravno s tem, povsem napačnim argumentom naši neprijatelji najbolj rujejo in hujskajo proti našej prvej terjatvi, proti slovenskej šoli! Kajti kdo na Slovenskem je tak fanatik, da našej izobraženej mladini ne bi privoščil tako potrebnega znanja nemškega jezika? Kdo je tako slep, da ne vidi velike prednosti, katero ima naša mlada inteligencija pred nemško, baš ker je vsak dobro podkovan vsaj v dveh jezicih našega cesarstva? Zlasti če pomislimo, da je narava nam zapadnim Slovanom, Čehom in Slovencem izročila važno nalogo, posredovati mej Slovanstvom na vzhodu in jugu, ter mej zapadno-evropsko omiko, bilo

bi silno žalostno, ako bi v istini po mislih mojega nasprotnika neznanje nemškega jezika kedaj povod bil, zahtevati slovensko univerzo. Hvala Bogu tedaj, da je to le prazno besedovanje, votel strah! Dajte nam priliko, in mi, ki poznamo slovensko mladež, smo poroki g. dr. P.-u, da se bode naš narastaj v slovenskih srednjih šolah in na podlagi materinega jezika tudi v nemščini toliko izuril, da ne bode samo razumel nemška predavanja na univerzi, temveč, da bode v govoru in pisavi tekmoval z Nemci samimi!

Ali oglejmo si nekoliko ostale dokaze, s katerimi g. P. podpira svojo slovensko univerzo, Glavni argument mu je vendar le preskrbela aritmetika, kajti izračunil je, da ima 9.155.000 Nemcev v Avstriji 5 univerz, eno na 1 1/2 milijona, vse na državne stroške in tedaj sklepa on, da mora tudi 1.200.000 Slovencev imeti enaki zavod. Udam se v svojej ponižnosti celo takemu argumentu, ter niti ne ugovarjam, da gresti po tem načinu računanja rumunskemu in maloruskemu življu v Avstriji vsaj po dve univerzi, celemu carstvu pa najmenj kakih 25, tedaj 2 1/2 krat toliko, kakor jih ima silna Rusija in toliko, kakor jih nam kaže v tem oziru tako blagoslovljena Italija. Ali, če jaz g. P.-u celo priznavam, da ima država dolžnost, skrbeti za vse denarne stroške novega učilišča, mi on gotovo ne bode zanikal, da morajo za duševni kapital tega zavoda, to je za primerno število sposobnih profesorjev in dijakov skrbeti Slovenci sami. In tu je pravi punctum saliens cele našo kontroverze.

Ustanoviti v Ljubljani univerzo, to se pravi pravoslovno in modroslovno fakulteto; za bogoslovje je itak skrbljeno, i na medicinsko fakulteto, katere do sedaj niti v Lvovu,

Listek.

Jucka.

(Dalje.)

On je sicer tako mislil, toda motil se je. Ali Jucka — kakó bi si pomogla sirota — obvezela je ljubezen nje srcé. Ona je plamenela zánj liki zapaljeno suho dračje, kakor — nu, kakor jej je bilo moči. Vse nje misli so se vrtéle o tem: „Sava je moj usojeni mož!“

Kadar se je pripétilo, da jej je Sava pomagal kopati krompir, ali luščiti fižol, in jej je pri delu kaj lepega pripovedaval, ali kakšno novo pesen pel — tedaj je bila Jucka najsrečnejša stvar na svetu; ali kadar je o nje materi rekel: „Mati je malo priča in ti napravlja zgolj sramoto!“ — takrat jej je igralo srcé v radosti, ker je v resnici menila, da Sava samo zató takó govori, ker jo ima rad, Bog vedi, kakó rad.

Nekoč se jej je vendar odkrilo, da se zeló moti.

Bil je lep, tih poleten večer. Solnce se je počasi pomikalo za goré, srebrni rožiči meščevi se skóraj prikázó na temnem nebu, in vidi se, kakor bi ta nočni čuvaj izza oblakov o čem poslušal. Jucka je bašti pulila na vrtnih gredah luka za večerjo, zdajci začuje dva glasova iz bližnjega dvorišča. Jeden je razodeval Savo Zrniča, drugi kovača Marka.

„Sava!“ reče kovač, iztrkajóč pípo ob ograji, „jaz ti svetujem, vzemi krčmarico Pelko, to ti je žena — ne daj, da ti uide ta ptica iz zanjke. Lepih novcev ima, tudi postavna žena je, in krčma prinaša lepih obrestij. Nje pokojni mož Andrej je bil vetrnjak, obtorej se nijsta nič kaj mogla. Tebe rada vidi, to sem uže z davna zapazil. Nič se ne obotavljaj — dosta priletjen si!“

Takó je završil kovač svoje modrovanje

in naposled je prijatelja laskavo udaril z roko po rámenu.

„Prav praviš — Pelka bi ne bila slaba žena“ — odgovori Sava ter pomolči, kakor da nekoliko pomisli. Jucki je bilo v tem, kakor da jej je kedó zabodel železne vile v srcé.

„Ne obotavljaj se, Sava“, ponavlja kovač, kajti vsakim dnevom se staraš. Vsaka ptica si spleta gnezdo, da živí v njem. Zdaj si res krepák, vendar, ali misliš, da si bolezní za vselej zaprl duri? Najtrdnjejše železo se stare, to jaz dobro znam. Kedó ti streže tedaj? Toda“, dostavi šegavo, „morebiti je resnica, kar si ljudjé šepetajo na úho — lehkó je tudi — da je Jucka kupila tvoje oči in pamet. Na, želím ti sreče!“

„Beži, beži, prismoda!“ se nasmihne Sava Zrnič, „o tem govoré le brezumniki tvoje vrste: Jaz in Jucka! Najmanjše miši naj me snedó! Ona nij ráme, jaz ne zánjo! — Baš zató, ker je ubožica, zaničevana od vseh, sem jej dober,

Zagrebu in Črnicah nájmo, menda tudi naši sangvinikarji še ne mislijo. Ali tudi za dve fakulteti potrebujemo najmenj 28—30 rednih ter izrednih profesorjev, če so glavni predmeti le količkaj dostojno zastopani. Uzvišeno mesto učitelja na visokej šoli pa gre vendar le takim možem, kateri so svoje strokovnjaško znanje in svojo vsestransko temeljito omiko na slovestvenem polji uže dokazali. Tega načela se mora strogo držati vsaka vestna vlada, ravno tako vsak narod, sicer se bode na univerzi kmalu širil diletantizem ter ugnjezdila tako zlonosna protekcija. Zlasti pri rednih profesorjih mora tedaj brezpogojno veljati zakon, da nikdo ne postane ordinarij, ako nij v svojej stroki objavil samostalnega učenega dela.*) Ako nečemo tedaj mi Slovenci biti izjema po vsem znanstvenem svetu, moramo tudi mi v Ljubljani na novej univerzi združiti do 30 veljakov, ki so si vsaj nekoliko imena uže pridobili po svojih učenih proizvodih. Odkod pa jih jemati, ako pomislimo, da nas drugi Slovani v tem oziru ne morejo podpirati, — Čehi bodo sedaj sami potrebovali svoje učenjake — da se celo na one rojake ne smemo zanašati, kateri po nemških univerzah zasedajo častna mesta. Pač se ponášamo Slovenci z Miklošičem in Štefanom, s Krekom in Čižmanom ali kdo je naiven dovolj, zahtevati od teh gospodov, da zamenjajo svoj dosedanji delokrog s ponižnim mestom na mladem neznatnem učilišču. Potem pa moramo reči, da mesto 18—20 profesorjev na filozofičnej fakulteti jih nájmo 5 slovestveno znanih, mesto kakih 10 na pravoslovnej pa — komaj enega! Ako to nij gola istina, — potem prosimo g. dr. P.-a, naj nam blagovoli naznaniti imena naših pisateljev na znanstvenem polji, — kateri so žalibog do sedaj tako strogo varovali svoj incognito, da niti lastni rojaki ne znajo za njih imé!

Ako pa bode tej univerzi manjkalo profesorjev, se baje tudi slušateljev ne bode trlo. Naj se potrudí g. dr. P. ter naj pregleda letopise vseh gimnazij, kjer se izreja slovenska mladina, od Maribora do Pazna, od Beljaka do Rudolfovega i našel bode, da je letos n. pr.

*) Tudi Gneist, Holzendorff in dr. morali so po klasičnem izreku mojega nasprotnika „plavati se naučiti po suhem“ i vsi so bili dobroznani po svojih spisih, preje da so postali celo izrednim profesorjem. Gneist na pr. habitiral se je kot privatni docent uže l. 1839, a redni profesor postal je stoprv l. 1858, ko je bil uže objavil prvi del svoje slavnoznané knjige: „Das heutige englische verfassungs- und verwaltungsrecht“.

v osmej šoli slovenskih abiturijentov — in le na te se smemo zanašati — bilo skupaj 72 in da poprečno število za leta 1874 — 1878 znaša le 64.

Od teh abiturijentov je zrelostni izpit prebilo morda kakih 55—60. Ali vsi ne postanejo pravniki in modroslovci, temveč za bogoslovje, za zdravilstvo, za vojaštvo, rudarstvo, poljedelstvo, za razne državne in privatne službe se jih odloči vsaj 25 in to število se bode množilo leto za letom, tembolj, da pravniku in filozofu upanje poda, hitro nastavljenim biti. Ako tedaj za vsako leto računamo 30 novcupisanih juristov in modroslovcev, dobimo za štiri leta poprečno število 120 dijakov na dveh fakultetah. Ali celó od tega pičlega števila moramo odbiti vse óne, ki se bodo obrnili na druge univerze, deloma iz ukaželjnosti, deloma ker jih roditelji silijo, deloma ker jih vabijo gnotne koristi, odgojiteljske službe, dobre lekcije in potem — kar je sila važno — velike ustanove, katerih le po ranjkem Knaflji za Kranjca dunajsko vseučilišče šteje 36! Za celo ljubljansko univerzo ostaje tedaj k večjemu celih 80—90 študentov, pač interesanten položaj zlasti za posamezne profesorje na modroslovskej fakulteti, n. pr. za naravoslovce in za kemika, kateri utegnejo vsako drugo leto dobiti kakega farmacevta, vsako tretje pa rednega slušatelja. I še tega veselja bode kmalu konec! Ker se bodo namreč na spričevala, zlasti na profesorska ljubljanske univerze gotovo le ozirali po slovenskih pokrajinah i morla še v Dalmaciji, je po vsem gotovo, dá bodo v nekaterih strokah štuilje kar prenehale v tem hipu, ko bodo mesta po domačej zemlji zasedena od mlajših krepkih ljudij. Oj srečni ljubljanski profesorji — čaka vas potem sladki „otium cum dignitate“!

Ker so pa pri nas v novejšem času celo v važnih in težavnih vprašanjih argumenti po nemškem pregovoru „wo'feil wie brombeeren“ utegne mi na moje dokazovanje ugovarjati kak šolski štatistikar, da se gimnazije uže sedaj bolj obiskujejo in da bode domače vseučilišče še posebno uplivalo na srednje šole. Prazni izgovori! Naš kmet, prava in prva podpora vsemu slovenskemu šolstvu, ne misli na univerzo, ako pošlje sina v gimnazijo, temveč na semenišče in navideznemu napredku naših gimnazij ustavljalja se bode kmalu rastoča revščina ter neugodni časi.

Opiraje se na te številke in fakta, imenujem jaz tedaj misel na slovensko univerzo

golo sanjarijo, tako dolgo, da se mi sè številkami ne dokaže, da so moje kombinacije napačne. Jaz trdim naravnost, da ko bi katera vlada tako nepremišljena ali zlovolina bila, izpolniti nam želio po univerzi, bi se Slovenci z enakim zavodom le smešili pred svetom, kakor bahači, ki svojih sil nespametno precejnajo in pretirajo!

Skoro se mi vidi, da je g. P. sam nekoliko čutil pomanjkljivost svojih dokazov, ker je on, zapustivši sitni terrain stvarno didaktičnih argumentov se podal na óno polje, kjer se v vlažnem zraku tako veselo in bohotno razvija plevelj političnih fraz. On terja namreč vseučilišča tudi zaradi tega, „da bodo univerzni odgojenci na javnem polji mej slovenskim narodom zastopali domovinske koristi“, kajti „vedna dotika z narodom, katerega trpljenje mlado srce mnogo živeje gane in k naporu in delovanju navdahne“. In vendar tiči v teh zapeljivih besedah toliko neresnice in toliko krivice! Neresnične so, ker baš na tujem, kakor me uči skušnja in premnogi izgledi, se domovinska ljubezen čisteje ohrani nego domá, ker nas v tem globokem čutu ne moti grdi prizor podlosti in sebičnosti, pogostoma skrite pod krinko rodoljuba. In krivične so te besede, kajti óne žalijo neposredno našo akademično mladino, ki ravno po tujih univerzah tako lepo zastopa narodno stvar. Zlasti na Dunaji bili so slovenski dijaki, od óne dobe pričenshi, ko so se tam izobraževali Stritar, Erjavec, Zarnik, Jenko in drugi do denašnjega dné prevažni faktor našemu slovestvenemu gibanju, tako da jih čestokrat lahko v izgled postavimo marsikateremu zaspanemu „rodoljubu“ v domovini.

Če pa uže mislite, da se vam bode mladi zarod izneveril na tujem učilišču, dasiravno se tega nikakor nij bati — vendar slovenske univerze nij treba zahtevati. Avstrijski Jugoslavní, katerih je sedaj po pridobitvi Bosne in Hercegovine nad 5 milijonov, bodo sčasoma, ako združijo svoje sile, lahko prav dobro univerzo si uredili; začetek je storjen z vseučiliščem v Zagrebu. Tú nij treba druzega, nego da zagrebačka visoka šola zadobi reciprociteto z avstrijskimi univerzami, tako da bodo tam pridobljena spričevala in akademična dostojanstva veljala tudi tastran Litave. Potem bodo tudi slovenski strokovnjaki se poganjali za ondotne stolice, naša mladež se bode odgojevala v domačem duhu, z večjim številom slušateljev rastla bode pomenljivost zagrebske univerze, in Jugoslavní se bodedo

in vém, da nikakor néma takih mislij, da bi jo jaz snubil. Vendar, pametnejše govorim z njo, nego z drugimi dekletci, veselega srcá je, šaljiva in dobrodušna — zategadelj se jej tudi družim in jej časih pomagam pri delu.“

„Uže prav, uže dobro, — vse vém — ali kar se tiče Pelke, izvrši se vse, ka-li?“ takó je kováč koval vroče železo.

„Pusti me, Marko, naj si malo premislim!“ To je bil konec Savinemu pogovoru. Zdajci otideta oba iz dvorišča ter kreneta po stezi proti Pelkinej krčmi.

Jucki je bil uže davno odpadel luk iz rok, kateri je bolestno sklepala v naročji.

„Dakle samó šali se z mano!“ Nij jej bilo moči verjeti, da je čula takšnih besedij iz Savinih ust. Počasi vstane in otide v kuhinjo, da napravi materi cvrtja za večerjo, kakor jej je bila ukazala. Cvrtja nij Jucka preveč osolila, kajti v tem hipu, za Boga! nij

bila zaljubljena. Poslé jej je bila prva skrb, da nij srečavala svojega soseda Savo, ogibala se ga je, in tudi on je njo puščal v némar, in po okončanem svojem delu je navadno zahajal v Pelkino krčmo.

Posled štirinajstih dnij nij bilo nikogar v vasi, kateri bi najmanj petdesetkrat ne bil čul, da se Sava Zrnič ženi pri krčmarici Pelki, tej imovitej, brdkej in ošabnej vdovi. O svetem Jurji imela je biti poroka.

A Jucka?! — Ona, kadar je bila sama, je povešala svojo veliko glavo bolj, nego doslé; kadar jej je bilo kam iti, je glavo nosila po konci in veselo gledala, ter kogar je srečala, se mu je prijaznivo nasmehnila.

„Vendar je moči, da jej nikdar nij prihajal na um Sava!“ Takó so sedaj sodili mladeniči in pridevali: „Presneto bodi, Jucka nij takó topoglava, kakor bi kedó menil.“

Svatom Save Zrniča in lepe, imovite vdove

je bilo napovedano, naj se pripravijo za dan sv. Jurija.

Ali nesreča nikdar ne praznuje.

Mesec dnij pred ženitvijo se je pritepla v Dudovško vas huda nalezna bolezen, pred katero so se tresli vsi stanovniki. To so bile črne osépnice. Jedna prvih žrtev je bila Juckina mati. Njej nij bilo uže zató pomoči, ker je bila huda pijanka in jej je žganje pokvarilo vso krí. Takoj, ko je zbolela, je dejal zdravnik, da se ne nadeje dobremu, in res: v nekolikih dnéh je umrla.

Jucki so prišli težki dnevi izkušenj. Nij imela človeka, da bi bil bolnej materi postregel, in pomoči je bilo treba, ker je bólnica bledla in vedno hotela uhajati. Vaščani so se na daleč ogibali nje hiše. Jedí so podajali Jucki le skozi okno. In kadar je sirota hojevala klicat zdravnika, šo pred njo memogre-

ponašali se skupnim svetiščem naše narodne prosvete. Hic Rhodus, hic salta!

Fr. Šuklje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 23. septembra.

Z **Dunaja** se nam telegrafira, da je državni zbor s cesarskim patentom sklican na 7. dan meseca oktobra.

Nemški Dunajčanje se veselijo prihoda **Bismarka**-ovega, ako je sploh verjeti dunajskim novinam, ki v obče rade živo barvajo, a zdaj hočejo iz muhe konja narediti. Zdaj se zopet čuje o enakih interesih, katere baje veže Avstrijo in Nemčijo. Mi ne poznamo teh interesov in zgodovina spričuje, da je bil Nemec zmirom nevaren sosed Avstriji. Ne prijateljstvo Bismarka za Avstrijo je pripeljalo njega na Dunaj, nego čista in gola sebičnost, strah pred „severnim strijcem“, zoper katerega se hoče na Dunaji oborožiti. Ali predno bode Avstrija upregla se v pruski bojni voz zoper Rusijo, treba bode še avstrijskih Slovanov vprašati, kako ti o takej stvari misliš. Nemci naj se Bismarka veselijo zdaj, Slovenci in Slovani se ga ne moremo.

Ker je okupacija **Novopazarskega** okraja brez boja se izvela ter je prebivalstvo Bosne in Hercegovine mirno, nameravajo okolo 8000 mož iz Bosne domu poslati. Zadnji čas je bilo, kakor oficialni časopisi poročajo, nekaj nemirov blizu Nevesinja v Hercegovini, a kaže, da so brez daljnih nasledkov poravnani.

Vnanje države.

„**Glas Crnogorca**“ se v svojem zadnjem broji zahvaljuje Avstriji za sijajen sprejem, katerega je črnogorski knez našel na Dunaji.

Srbska vlada bode letošnjaj skupščini predložila popoln načrt za preustrojenje srbske armade. Napravilo se bode po tem načrtu namesto osem bataljonov stalne armade, 18 bataljonov, in sicer v mirovnem času vsak bataljon po 1000 mož. Konjica bode štela šest eskadronov. Deželna bramba se ne bode razdelila v tri razrede ampak v dva, katera bosta štela 120.000 mož. Mahomedani so podvrženi vojnej dolžnosti, a ne bodo imeli posebnega oddelka. Ob turške meji bodo Srbi napravili 8 šanc in tri večje trdnjave.

„P. C.“ poroča iz Bukarešta, da je minoli ponedeljek knez **bolgarski** odpotoval iz Sredca na Rumunsko da pozdravi kneza rumunskega.

Iz **Londona** se poroča, da se je vicekralju indijskemu dovolilo en milijon funtov šterlingov za vojno porabiti iz indijske državne blagajnice.

Angleške novine pripovedujejo, da je **afganistanski** emir poslal k Angležem odposlance, da jih zagotovi njegove zvestobe.

dočo, ljudje zapirali okna, da jih se svojo bližo ne okuži.

Skóraj se ta nesreča takó po vasi razširi, da je nij bilo hiše, kjer bi ne bili imeli vsaj jednega bolnika, v nekaterih celo po dva ali po tri. Res nijso vsi pomrli, a mnogim so pustile osépnice sléd za vselej. Redek je bil, da mu bolezen nij pokvarila lica.

Tudi Sava Zrnič se je zelo neuljudno vedel proti ubogej Jucki, ko jej je mati bolna ležala. Vedno je obračal takó korake svojih nog, da jej nij prišel naproti. Nij se mu zdela vredna, da bi jej bil izpregovoril kakšno besedo v tolažbo in osrčenje. Bal se je preveč za svojo lepoto, katere mu je bilo hraniti nevesti Pelki, saj mu je ona baš zaradi njega zalega lica obljubila roko dati v zakon.

Prišla je predposlednja nedelja pred sv. Jurijem, ko je šla Jucka počasi iz cerkve proti domu. Nje mati je uže štiri dni počivala v zemlji.

To pak se nikakor ne strinja z vestjo, da so Afganistanci napadli Angleže v Šutargardanu, in da so imeli Angleži „neznatne“ izgube.

Francoski naučni minister je bil te dni na svojem potovanju prišel v Toulouse. Poveljniku in častnikom tamošnje posadke je dejal Ferry: „V dveh stvaréh, namreč pri šolstvu in armadi, vlada nij skopa“. Vsi so nadzdravili navdušeno Franciji.

Iz **Madrida** se poroča: V Cataloniji se je prikazalo 28 mož močno krdelo republikancev, njih vodja je visoke dostojanstvene španske močno kompromitiral.

Egiptovska vlada je tako zdaj sestavljena: Riaz paša, predsednik in notranje; Takri paša, finance; Morbarek, sodstvo.

Dopisi.

? Iz **Ljubljane** 23. septembra.

[Izv. dop.] (Kompromis?) Z ministerstvom Taaffa so nastopili kompromisi na dnevni red, pomirjenje in pobratenje. Ali pri tem poslu opazujemo čuden odnošaj, da nagnenje k pomirjenju, spravljivosti in pobratenju nahaja se samo pri Slovanih avstrijskih, mej tem, ko Slovanom zmirom nasprotna narodnost, nemška, o vsem tem nehče ničesa slišati, ker, akoprav zdaj v opozicijo potisnena, vendar trdno upa, da dobi zopet krmilo v roke, in tedaj bi jim enkrat skleneni kompromisi ne prilegali se. Na Češkem in Moravskem se je sklenil kompromis mej Čehi in Nemci vsled tega, ker se je od zgoraj uvidelo, da brez Čehov v državnem zboru državnega vozá ne bi mogli iz blata izvleči, kamer so ga zavlekli bivši „ustavoverci“, in tedaj je bilo treba, da je Taaffa vmes posegel. Na Kranjskem ob času volitvá nij nigdo čutil potrebe, delati kompromise, niti naši nasprotniki, še menj pak naša narodna jedino pravna stranka na Kranjskem. Brez kompromisa je zmagala narodna naša stranka do popolnega pobitja nasprotne frakcije. Tačas uže se je pokazalo, da nam Slovencem nij treba z našimi nasprotniki kompromisov sklepati, kar bi se tudi nikakor in nikoli ne strinjalo z narodovo častjo.

Čuje pak se iz učiteljskih naših krogov ljudske šole, da hočejo nekateri naših učiteljev kompromis narediti z našemu narodu nasprotnimi učitelji. Ako se čuti potreba, da se to mora na vsak način zgoditi, ben! naj se kompromisuje, učiteljstvo je tako svobodno, kot pri nas vsak drugi, zato tudi lahko stori, kar mu drago. Ali vprašanje nastane: 1. Česa je treba, da se more kompromis skleniti, in 2. Kaj bode tak kompromis koristil?

Sedaj se jej vaščani, kateri so jo srečavali, nijso več takó umikali, ker znali so, da je materino posteljno obleko sežgala, da sobe često prevetrava in nakája — tudi sama je oblekla novo črno krilo — ter takó nij bila več opasna!

Na potu domov gredočej pristopi tudi Sava Zrnič in jej reče, kakó mu je hudó, ker je sirota toliko prebála, in da se čudi, kakó jej je bilo moči pretrpeti vse težave. Ona je je o teh besedah ljubeznjivo mignila z glavó — ter po kratkem odgovoru mirno šla svojim potem.

V nedeljo pred sv. Jurijem nij bilo Save v cerkev, da - si je imel biti tretjič oklican, in je v ponedeljek imelo biti njega ženitovanje s krčmarico Pelko. Jucki se je vrtelo v glavi, ker nij slutila ničesar dobrega, pogrešajoča ženiha v cerkvi — a krčmarica Pelka je bila videti nekako vzburljena.

(Konec prih.)

Naša narodna slovenska stranka je jedino pravna na Kranjskem; nasprotna stranka pak obstoji pri nas iz zgolj bornih značajev, iz ljudij, ki so bili uže jedenkrat narodni, pak so svojo politiško vero spremenili in pridružili se našej, tako zvanéj „ustavovernej“ stranki, ki pak se je rekrutirala iz nekaterih uradnikov in penzionirancev; ta stranka, bolje frakcija, se ne naslanja na narod, nego je njemu popolnoma protivna; ona na Kranjskem néma življenjskega prava z nami, ki smo narod slovenski. Ako pak nasprotna stranka, koje zložitev sem baš opisal, pravi: wir Deutsche, je to laž, ker Nemcev je pri nas tako malo, da se na Kranjskem niti ne more razločevati: toliko je Kranjcev, toliko Nemcev! Ali za vsak kompromis je treba dveh premis, dveh strank, strank tacih, ki imati obe pravo jedna poleg druge živeti. To pri nas nij, — s kom tedaj kompromis delati?

Vzemimo pak, da kompromis se je sklenil, kakšne koristi bode imelo od tega naše narodno šolstvo? Učitelji pozor! Kompromis se je sklenil in določilo se je (kakor se govori): „Mi vsi smo učitelji, bratje, vi zastopate svoje, t. j. nemško stališče, mi pak svoje, t. j. slovensko-narodno, ostanimo torej vsak pri svojem, a naj bode mir mej nami!“ Kaj zahtevamo mi? narodne šole! šole se slovenskim učnim jezikom. Ali takšen kompromis bi pomagal našim nasprotnikom, da bodo, kar so zdaj mej neprenehljivim bojem mogli delati in skrivno, potlej v miru in javno delali nam nasproti, t. j. nemčili. Oni zastopajo nemško stališče, mi slovensko, mogoče je samo jedno ali drugo, srednjega pota tu nij. In da se nam bodo želje naše glede narodnih šol uresničile, za to so porok naši državni poslanci in velika avtonomistiška stranka v državnem zboru, ki se je baš osnovala. Kompromis mej ljudskim učiteljstvom bi narodnemu šolstvu več škodoval, nego vse dozdanje nemčenje, in boj naš naroden, ki smo ga borili toliko let, bil bi brez vspeha; projektirani kompromis je pak tudi — nonsens!

Iz Loža 22. sept. [Izvir. dop.] Zbirka pokojnega sodnika Verdovaca obsega vkupno kakih 1000 starih „novcev“, mej kojimi so mnogi velike vrednosti. Jako mnogo je rimskih, grških, staronemških; dosti oglejskih, beneških, zatim raznih papežev; celo zelo stari egipčanski se nahajajo, perzijski, kineški, turški. Izmej čeških videl sem te: Karel IV, Vratislav II, Vencel II, Borživoj 1100—1107 Břetislav 1037—1055.

Dragocene je imel po tablicah razvrstene. Navesti čem eksemplare samo jedne tablice; Mark Aurel, Familia Afrania, Artaxerxes I. rex P. 471 — 424 a Chr., Alexander rex Maced. 336—322. Julius Caesar, Fili Augusti Octaviani a. 1 Chr., Trajanus 102, Jul. Nepos imp. Bycanticus 474—75, Romae Leo I., Domitian, Antiochus VI, Dionisius sirski, Hypo kralj Illyrski 200 a. Chr., dva od Hadriana, Antoninus Pius in Aurelius, Gallienus 258—67, dva od Salonine žene Gallien-ove, Aurelian, denar iz Judeje pod Augustom, dva keltska novca najdena v Trebnem, za koje se zanima sosebno znani starinar ljubljanski, potem: Alexander Severus, Philippus III. Macedonski, Arsaces rex Parthorum, Mitridates, Tetricus jun. tyrannus, dva Septimius Severus, Julia Diana uxor Sept. Severi. Razen te, je še 14 jednacih tablic, se napolnene z novci, koje je pokojni mnogokrat iz daljnih krajev ter za

drag denar nakupaval, kakih 400 jih je pa zaviti v papirčke, škatlje itd. Posebno lepo ohranjeni so veliki srebrnjaki „kovani v spomin knježjih ženitev in o drugih priložnostih, n. pr. Leopoldus I. et Eleonora, Ferdinandus II. et Eleonora, Leopoldus, archidux Avstriae et Claudia itd.

Koliko bodo strokovnjaki zbirko cenili ter kako se misli prodati, sporočim, kakor hitro bodem zvedel. Želeti bi bilo, da zbirka ostane v deželi ali vsaj v naših jugoslovanskih deželah in če bi bil ranjki napravil testament, dobil bi jo gotovo kak bližnji muzej; morda se to tudi pri sedanjih razmerah posreči. —č.

Domače stvari.

— (Umrl) je včeraj v Ljubljani znani narodnjak, hišni gospodar in trgovec z vinom, g. Anton Permet. Pogreb bode danes od hiše ranjega v špitalskih ulicah.

— (Društveno.) V četrtek dné 25. t. m. bode v prostorih katoliške družbe v Ljubljani ob 9. uri dopoldne zborovalo „Udovsko društvo“, „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“.

— (Potres.) V nedeljo ob 4. in 5. minut popoldne se je čutil v Ljubljani majhen komaj dve sekundi trajajoč potres od vshoda proti zapadu.

— (V Trst) je prišel 21. t. m. novi namestnik, bivši minister de Pretis.

— (Ponarejeni srebrni goldinarji.) V litijskem okraji so prijeli moža, ki je izdaval ponarejene srebrne goldinarje.

— (Občinska volitev.) V št. Jarneju so bili pri dopolnilni volitvi občinske izvoljeni: Jožef Zagorec za župana, Gregor Skubic in Anton Meisel za svetovalca.

— (Dvojen samoumor.) Iz Celja se nam piše dné 21. t. m.: V petek dné 19. septembra so na tukajšnjem pokopališču mrtva našli 45letnega Edvarda Ravšarja, uradnika pri mestnem svetovalstvu mariborskem in njega ljubimko Henrijeto Zakuškovo. Zavdala sta si bila s cijankalijem. V sukni mrtvečev najdeno pismo je imelo naslov župana celjskega, dr. Neckermana. V njem ga povlaščuje, da izvrši njega poslednjo voljo in pravi, da so slabe novčne razmere dotirale ga do tacega dejanja. Tudi župništvu v Celji je pisal samoumorilec in je prosil, da njemu in tovarišici njegovej poskrbe o „krščansko-katoliškem pokopu.“ Ravšar je v Mariboru ostavil ženó in pet otrok.

— (Porotno sodišče v Celji) je obsodilo delavca Plevnika, kateri je bil po-

naredil desetak, na sedem let težke uječe, in gospodar J. Žolgar, kateri je ponarejeni bankovec nameraval izdati, bode sedel štiri leta. — Bivši poštni ekspeditor v Poličanah, Jos. Gros, ki je odprl pismo z denarjem in je poslednjega izneveril ter zase porabil, je dobil jedno leto.

— (Popravek.) Piše se nam s Polhov gradca, da zadnji dopis „S Polhovgraških hribov“ v „Slovenskem Narodu“ števil. 212 nje resničen, ker tamošnji župan izključljivo slovenski uraduje.

Razne vesti.

* (Winklerjeva pravda) je bila po tridnevem obravnavanju okončana v soboto 20. t. m. pred dunajskim porotnim sodiščem. Poslušalec je bilo v sodnijski dvorani ves čas toliko, da se je vse trlo. Oženjeni krojaški mojster Winkler je bil namreč zavdal svojej nosečej ljubodéjki Leopoldini Häasel, katera je za ostrupljenjem tudi umrla, kakor smo poročali svoj čas v našem listu. Tožene je svoje dejanje tajil, da si so pričali proti njemu najjasnejši dokazi. Porotniki so ga z 8 glasovi proti štirim izpoznali krivega in na podlogi njih izrečila je bil Winkler obsojen v smrt na vešalih. Ljudje vendar upajo, da ga pomilosti cesar ter se mu kazen izpremeni v dosmrtni zapor.

Muzici.

22. septembra:

Pri Slonu: Hartman iz Gradca. — Lusser iz Dunaja. — pl. Santi iz Trsta.

Pri avstrijskem cesarji: Klein iz Zagreba. — Mogolnić iz Krškega. — Harmer iz Pulja.

Dunajska borza 23. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	67	gld.	55	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	"	55	"
Zlata renta	80	"	75	"
1860 drž. posojilo	126	"	40	"
Akcije narodne banke	830	"	—	"
Kreditne akcije	263	"	50	"
London	117	"	25	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	33 1/2	"
C. kr. cekini	5	"	19	"
Državne marke	57	"	55	"

Zahvala.

V svojem in v imenu sorodnikov za sijajen spreved svojega nepozabljivega brata, blagorodnega gospoda

Jožefa Vérdovca-a,

c. kr. okrajnega sodnika v pokoji,

pristržno zahvalo izrekam vsemu p. n. občinstvu, koji so 13. t. m. v Ložu mu zadnjo dost izkazali; posebno hvalo pa moram izreči p. n. gospodom c. kr. uradnikom, visokočestitemu gospodu župniku za njegovo posebno mi izkazano prijaznost, in gospodom pevcem Ložke čitalnice.

Na Vranskem, dné 16. sept. 1879.

(441) Martin Vérdovac.

V opozorjenje ónim, ki hočejo kase kupiti!

Prisiljen vsled slabih opravil prevzeti vsako delo, moral sem prevzeti tudi izdelovanje novih kas za trgovca s kasami J. Jonas-a, Fleischmarkt Nr. 1.

Pri naročbi mi je ukazal J. Jonas, naj naredim te kase kakor hočem, samo cenó; moral sem tedaj kase, katere sem pošiljal J. Jonas-u, sestavljati iz prav slabih, starih in zarujavelih kosov kositarja (pleha), katere lahko s par udarci s kladivom razbije, in prisiljen sem bil nadalje delo oddajati najcenejšim ključavničarjem.

Take kase, v katerih po mojem mnenji nij varna nobena denarna stvar, prodaje, kakor še le zdaj izvem, gospod J. Jonas kot „nezgorljive in nerazrušljive“ in kot „fabrikat najboljše fabrike“.

Dolžnost mi je, da p. n. občinstvo opozorim na to vrsto se ve da cenega izdelovanja kas, da bode svoje vrednostne stvari spravljalo raje v lesenih škatljah, nego v takih „nezgorljivih in nerazrušljivih kasah“.

Na Dunaji, meseca avgusta 1879.

Jožef Fabian,
ključavničar.

(442)

Roditelji! Oskrbniki!

Pri meni podpisanem dobite vsake velikosti in mére

obleke za dijake.

Tudi raznotere

obleke za otroke

prodajem jako v ceno.

M. Neumann,

(414—9)

v Ljubljani, v Lukman-ovej hiši.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Štev. 6141.

(440—1)

Razpis službe.

Pri deželnem odboru kranjskem se bode oddala služba uradnega služabnika z letno plačo 350 gld., z uradno obleko in s pravico do 6 petletnic po 25 gld. po vsakih dosluženih petih letih.

Prošnjiki za to službo naj svoje lastno-ročno pisane prošnje z dokazom starosti, telesnega zdravja in dosedanega službovanja, kakor tudi z dokazom, da so zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, izročé do

20. oktobra 1879

ako je mogoče, osobno pri podpisanem deželnem odboru.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dné 22. septembra 1879.

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitrejše in najcenejše sredstvo je prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom z osebnim ali poštnim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevej hiši. (330—19)

Najsijajnejši vseh zagotavljam. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4 1/2 kr.